

Günlük Yaşamdan İlham Alan Ressam:

Edgar Degas (1834-1917)

Edgar de Gas, (daha sonra kendisi tarafından Degas olarak birleştirilmiştir) 19 Temmuz 1834 Paris'te doğdu. Ailenin beş çocuğunun en büyüğü idi. Madame Degas Amerika'ya yerleşmiş bir ailedendi. 1947 yılında Degas henüz onüç yaşındayken taptığı annesinin ölümü, onun hayatı boyunca unutamadığı bir acı olmuştu. Banker olan babası iyi bir terbiye görmüş ve kendini müziğe, tiyatroya adanmış bir adamdı. Bu yüzden oğlunun sanata karşı olan eğilimini destekledi. Degas, 1845-1852 yılları arasında Lycee Louis le Grand'da okudu. En iyi dersleri; Latince, Yunanca, tarih ve ezberden okuma idi.

1852 yılında, Degas'a ailenin Mondivi caddesindeki evinde, bir odayı stüdyo haline getirmesine izin verildi ve hemen ertesi yıl Felix Joseph Barrias ile çalışmaya başladı. Önceleri eski ustaların Louvre'daki eserlerini kopya etti ve Dürer Mantegna, Goya ve Rembrandt'ın eserlerini inceledi. 1854 yılında Degas, Louis Lamothe ile birlikte çalıştı. Lamothe, ileride Degas'nın bu akımın en büyüğü sayacağı klasik geleneğin başka bir büyüğü Ingres'in gayretli bir öğrencisi idi.

1855 yılında Degas, Ecole des Beaux-Arts'ta okumaya başladı fakat sonra kursu yararsız ve öğretilenleri çok sınırlı buldu. Klasik geleneği yerinde izlemek onun için daha yararlı olacaktı. 1854-1859 yılları arasında Floransa ve Napoli'deki akrabalarında kalarak onları ziyaret etti. Hayranlık duyduğu İtalyan eserlerinin kopyalarını yaparak,

kompozisyonları tekrar tekrar çizerek azimle çalıştı. Roma'da olduğu sıralarda, Fransız Akademisi dolaylarında yaşayan akraba ve tanıdıkları ile sohbetler yaptı.

1859 yılı Nisan'ında Degas, Paris'te Rue Madame'da bir stüdyo tuttu. Portreler ve tarihi konular tüm zamanını alıyordu. İlk portreleri arasında, Bellelli Ailesi en büyük ve en önemli olanı, Edmonde ve Therese Morbili ise en ustalıklı ve zekice yapılmış olanlarındandır. 1862'de Degas, o sıralarda geleneksel konulardan çok modern hayattan kesitler çizen ressam Manet ile ve onun arkadaşı eleştirmen, romancı Edmond Duranty ile tanıştı. Duranty, realizme son derece gönül vermiş, günlük yaşamla sanat arasındaki engeli kaldırmak için uğraşıyordu. Degas 1874'ten sonra Empresyonizm adı ile anılacak bir akımın taraftarları olan pek çok sanatçının uğrak yeri, Cafe Guerbois'ya sık sık gitmeye başladı.

1860'lardan sonra Degas, ilhamını klasiklerden değil de, günlük yaşamdan, yarış alanından, tiyatrodan almaya başladı. 1870'e kadar eserlerini Salor'da sergilemeye devam etti. Fransız-Prusya savaşına (1870-71) Degas topçu olarak katıldı, bu savaş sırasında geçirdiği şiddetli soğuk algınlığı sonucunda zayıflamaya başladı.

Ekim 1872 ve Nisan 1873 yılları arasında Degas Amerika'da New Orleans'da kardeşlerinde kaldı. Dönüşünde Rue Blanche'da bir atölye tuttu. Modern hayatı, özellikle balerin, akrobat, şarkıcı, müzisyen, çamaşırcı gibi kişileri kapsayan konu-

lar üzerinde çalıştı. Hemen bundan sonra balerinle birlikte en sevdiği konu haline gelen çıplak kadın resimlerine de başladı. Empresyonistlerin 1874'teki sergisine Degas on eserle katıldı – balerinler, at yarışları, çamaşırcı kadın çalışmaları ve bir çıplak kadın.

1881'de "Ondört Yaşındaki Küçük Balerin" adlı, hayatının tek heykeli ni yaptı (Bronz dökmeleri Londra'da Tate Gallery'dedir). 1886'da sekizinci ve son empresyonist sergisinden sonra Degas eserlerini karma sergilere yollamadı. Gözü iyice zayıfladı ve çalışması daha kolay olan pastel tekniğine yönelmeye mecbur oldu.

Degas'nun son yirmi yılı perişanlıkla geçti, 1890'dan sonra gözleri iyice kötüleşti. 20. yüzyılın başlarında ise ancak büyük kompozisyonlarda zorlukla çalışabildi ve sadece heykel yapabildi. 1908'de resimden tümü ile vazgeçmek zorunda kaldı. Bu tahammülü zor darbe, Degas'yı huysuz, sinirli, asık suratlı, eski

olaylar ve hikayeleri tekrar tekrar anlatan mızımız bir ihtiyaç haline soktu. Uzun süreli suskunluk devrelerine giriyor, konuştuğu zaman da, "Tek düşüncem ölüm" diyordu.

1912'de Rue Victor Masse'deki evinden çıkarılması, onu daha da beter etti. Yeni bir stüdyo bulduysa da, oraya hiç yerleşemedi. Sokaklarda başıboş, sırtında pelerini, bastonunu sürükleyerek ama Homer veya kızlarını kaybetmiş Lear gibi dolandı durdu. Çoktan meşhur olmuş, saygınlık görmüş biri olarak 27 Eylül 1917'de öldü.

ACHILLE DE GAS (c. 1855)

Tuval üstüne yağlıboya, 25 1/4 x 20 in., National Gallery of Art, Washington D.C., Chester Dale Koleksiyonu

ACHILLE DE GAS

Bu tablonun konusu, Degas'nın bahriye öğrencisi olan küçük kardeşi Achille'dir. Sonraları Achille Amerika'ya giderek ailenin New Orleans'daki pamuk işinde çalışmaya başladı, Degas onu ailesi ile tekrar çizmiştir.

Portre, ressamın ilk üslubunu tipik olarak yansıtan sağlam bir şekilde boyanmıştır. Ciddi renkleri, düz tezatlı arka plan ve çizimdeki dikkat, Degas'nın ustası olan Fransız ressam Ingres'in etkisini gös-

BELLELLİ AİLESİ, (1860 - 62)

Tuval üzerine yağlıboya, 78 3/4 in. x 99 5/8 in. Louvre, Paris

terir. Ama, genç öğrencinin rahat poz ve doğru bakışı, saf Degas'dır. Degas portrelerinde kişiyi psikolojik olarak derinlemesine yansıtır. Bu sonraki eserlerinde de görülür. 1855 - 1865 yılları arasında, Degas'nın kuvvetli aile bağları onu ailesinden kişilerin portrelerini yapmaya yöneltti. Bunlar da, ressamın orijinal kompozisyonlar yapmadaki ve karakterleri tanımadaki ustalığına örneklerdir.

BELLELLİ AİLESİ

Bu canlı ve orijinal grup portresi için Degas, taslaklar yaparak beş yıl uğraştı. Halası Laura de Gas, Baron Gennaro Bellelli ile 1842'de evlendi ve 1849'da kızları Giovanna (solda) ile 1851'de Giulia doğdu.

Dört kişi de teklifsiz bir pozdadılar, ama yüz

ifadeleri her birinin ayrı tutumlarını ve bireyselliğini sergiler. Baron, seyirciye arkasını dönmüş sert bir profille, Giulia ise sol ayağını altına almış uslu uslu oturmaktadır. Barones ve büyük kızı ise, psikolojik yorumları ile tanınmış sanatçılar Holbein ve Clouet'yi hatırlatan pozlarla ayakta durmaktadır.

Koltuk, masa, elbise ve önlüklerin büyük siyah, kahverengi ve beyaz geometrik şekilleri ile çiçek desenli halı, duvar kağıdı ve süs eşyaları birbirini dengeler. Aynadaki akisler, kompozisyona ilgi ve karışıklık katar.

Ne naturalist ne de empresyonist olan Degas kendine katı kısıtlamalar getirir, konularındaki karakterleri tanıma yeteneğini kullanımının yanında klasik gelenekteki ustalığını da göstermektedir.

NEW ORLEANS'DAKİ PAMUK PAZARI (1873)

Tuval üzerine yağlıboya, 29 1/8 x 36 1/8 in., Güzel Sanatlar Müzesi, Pau.

NEW ORLEANS'DAKİ PAMUK PAZARI

Degas, 1872'de amcalarının pamuk işinde çalışan kardeşlerini görmek için New Orleans'a gitti. Şehri sevmesine rağmen kendinde resim yapacak güç bulamadı ama, yine de, sonradan Paris'teki atölyesinde akıllı bir kompozisyona dönüştürdüğü pamuk tüccarlarının birkaç taslağını çizdi.

Ön planda pamuk kontrolü yapan yaşlı, şapkalı kişi, Degas'ın amcası Michel Musson'dur. En soldaki pencerenin kenarına yaslanmış duran, ressamın kardeşi Achille de Gas'dır. Yeşil pantolonlu gazete okuyan kişi ise, Degas'ın üçüncü kardeşi Rene de Gas'dır.

Resimdeki ritmik yer bölümleri, tekrarlanan tezat siyah beyazlarla belirtilmiş ve tıpkı fotoğraf gerçekçiliğini yansıtmıştır. Pamukların, gazetenin ve kol kapaklarının parlak beyazlığı, tüccarların koyu elbiseleri ile canlı bir kontrast yapmaktadır. Düzensiz şekiller, klasik, çizgisel, perspektifin zaferini simgeleyen kompozisyona çeşitlilik

getirmektedir. Dış ofisin pencereleri, boşlukta uzaklaştıkça küçülmektedir, ön plandaki öncelikle yapılmış kişiler, arka plandaki küçük ve daha az belirgin kişilerle tezat halindedir. Bunlar ve diğer ayrıntılar seyircinin gözünün ister istemez Musson'un figüründen, arka uçtaki pencerenin boş beyazlığına kadar uzanan diyagonal bir aksa yönelir.

Degas'ın taslak ressamlığını, titiz izlenimlerini ve çarpıcı desen yeteneğini, bu eserinde de görürüz.

PROVA

Degas'ın tiyatro konularına ilgisi, 1860'larda başladı. 1870 yılından sonra da, sahne ve sahne gerisindeki balerinlerin taslaklarını yapmaya başladı. Tablolarını yaparken daima hafızasından ve taslaklardan yararlanmıştı, hiçbir zaman anında ve yerinde resim yapmamıştır. Bu eserde hakim olan yapısal unsur, Degas'ın perspektif çalışmak için yaptırdığı tahta merdivenden esinlenerek çizdiği helezoni basamaklardır. Merdiven, kompozisyonun soluna yerleştirilmiş, insan figürleri asimetrik olarak dağıtılmışlardır. Soldaki balerinerler diyagonal çizgileri ve sert bir şekilde uzaklaşan merdiven basamakları ile sağlanmıştı.

Atölyeyi aydınlatan güneş ışığı, tütülerdeki pembe, mavi, açık sarı ve mor renklere, şeffaf, parlak bir nitelik vermektedir. Tüm ayrıntıları ile çizilmiş kişiler, önde mavimsi yeşil şalına sarılı oturan bale öğrencisi ile yaşlı kadındır. Arkadaki balerinlerin genç vücutları belli belirsizdir.

PROVA (1877)

Tuval üzerine yağlıboya 27 3/4 x 32 1/2 in., Glasgow Sanat Galerisi ve Müzesi, Bureli Koleksiyonu

AMBASADÖRLER KAHVESİ (1876 - 77) - Detay
Monotip üzerine pastel. 14 1/2 x 10 5/8 in.
Güzel Sanatlar Müzesi, Lyons

AMBASADÖRLER KAHVESİ

Degas, bu çağrılı, yapı olarak belirsiz ve yumuşak eserde, arka plan unsurlarına çok daha fazla önem vermiştir. Odak noktasının kolonlar ve kontrbasın dikeylikleri ile kuvvetlendirilmiş şarkıcı figürü olmasına rağmen, ışık ve atmosfer etkisine aşırı dikkat harcanmıştır. Işık birkaç kaynaktan gelmektedir: Sahnenin alt ışıklarından tualin üst kısmını kaplayan yaprakların arasından, uzaktaki puslu ampullerden olduğu gibi, sahneye yakın olan kuvvetli aydınlığı kısıtlamak istercesine yarım çizilmiş ay şeklindeki lambalardan da gelmektedir.

Resim, baskıların üstünden çekilebileceği, bakır üstüne siyah mürekkeple çizgisel olarak yapılmış, monotip şeklinde çalışılmıştır. Bu baskıların üstüne ressam, önce

